

Debreceni Egyetem

A Magyar Tudomány Ünnepe 2019
„Értékteremtő Tudomány”

Absztraktfüzet

**DEBRECENI
EGYETEM**

EGÉSZSÉGÜGYI KAR

2019. november 14. (csütörtök)

Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Megyeháza

4400 Nyíregyháza, Hősök tere 5.

ISBN 978-963-490-156-3

A Magyar Tudományos Akadémia 2019 novemberében **16. alkalommal** rendezi meg a hazai tudományos élet kitüntetett eseményét, a „Magyar Tudomány Ünnepe 2019” című országos és határon túli programsorozatot, amelynek ideai mottója: **„Értékteremtő tudomány”**.

Szerkesztette:

Rusinné Dr. habil Fedor Anita, *DE-EK általános és tudományos mb.dékanhelyettese, DE-EK Egészségszociológiai Tudományos Koordinációs Központ*

Balla Petra, *DE-EK, Szociális és Társadalomtudományi Intézet*

Tudományos Szervezőbizottság:

Levezető elnök: Rusinné Dr. habil Fedor Anita, *DE-EK általános és tudományos mb.dékanhelyettese, DE-EK Egészségszociológiai Tudományos Koordinációs Központ*

Dr. Papp Csaba, *Szabolcs-Szatmár Bereg Megyei Önkormányzat*

Balla Petra, *Debreceni Egyetem Egészségügyi Kar, Szociális és Társadalomtudományi Intézet*

Nyíregyháza, 2019

A Konferencia programja

- 09³⁰ -10⁰⁰ Regisztráció
- 10⁰⁰ -10¹⁵ Köszöntők, megnyitó
Köszöntőt mond Dr. habil Móré Marianna *DE Egészségügyi Kar mb. dékánja*,
Prof. Dr. Csernoch László *DE tudományos rektorhelyettese* és Dr. Semsei Imre
MTA DAB Területi Bizottság Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Szakbizottságának elnöke
Ünnepi megnyitó beszédet mond Seszták Oszkár a *Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Közgyűlés elnöke*
- 10¹⁵ -12¹⁵ Plenáris előadások
1. **Dr. habil Móré Marianna**, a *Debreceni Egyetem Egészségügyi Karának mb. dékánja* – **Tudáselismerés a XXI. században**
 2. **Prof. Dr. Csernoch László**, a *Debreceni Egyetem tudományos rektorhelyettese* – **Kutatóműhelyek a Debreceni Egyetemen**
 3. **Prof. Dr. Kiss Éva**, a *Crossroads Európai Integráció és Nemzetközi Kisebbségek Központjának igazgatója* – **Tudományos együttműködés a Kárpátok Eurorégióban**
 4. **Dr. habil Ajzner Éva**, a *Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kórházak és Egyetemi Oktatókórház Tudományos Bizottságának Elnöke* – **Miért fontos a kutatás a betegellátó intézményekben?**
 5. **Dr. Szilágyi Ferenc**, a *Partiumi Keresztény Egyetem gazdaság és Társadalomtudományi Karának és a Partiumi területi Kutatások Intézetének igazgatója* – **Partiumi területi kutatások**
 6. **Habarics Béla**, *Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság tájegységvezetője* - **A természetvédelem helyzete Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében**
 7. **Rusinné Dr. habil Fedor Anita**, a *Debreceni Egyetem Egészségügyi Karának mb. általános és tudományos dékánhelyettese* és az *Egészségszociológiai Tudományos Koordinációs Központ vezetője* – **A tudományos tevékenység jelene és perspektívái a Debreceni Egyetem Egészségügyi Karán – az Egészségszociológiai Tudományos Koordinációs Központ (ETKK) megalakulása**
- 12¹⁵ -13¹⁵ Állófogadás
- 13¹⁵ -15⁰⁰ Szekció előadások
- Egészségtudományi Szekció
 - Társadalomtudományi Szekció
 - Interdiszciplináris Szekció
- 15⁰⁰ A Konferencia zárása

Plenáris előadások absztraktjai

Rusinné Dr. habil Fedor Anita

Debreceni Egyetem Egészségügyi Kar

A tudományos tevékenység jelene és perspektívái a Debreceni Egyetem Egészségügyi Karán – az Egészségszociológiai Tudományos Koordinációs Központ (ETKK) megalakulása

Az Egészségszociológiai Tudományos Koordinációs Központ (ETKK) célja az egészségi állapot, az önminősített jóllét valamint az egészség és betegség társadalmi meghatározottságának vizsgálata. Az ETKK komplex kutatási programok szervezését, alap- és alkalmazott kutatások menedzselését kívánja megvalósítani, mint stratégiai döntéseket megalapozó tanulmányok készítése, amelyek hozzájárulnak az általános egészség eléréséhez és a megfelelő színvonalú működtetési rendszer kiépítéséhez, korszerűsítéséhez.

Az egészségügyi ellátás és az emberi életminőség különbségeinek vizsgálata időbeli, területi és társadalmi rétegződésbeli (horizontális és vertikális) vonatkozásokban néhány területen már érdemi kutatási eredményeket tud felmutatni, a határterületek még felmérésre várnak. Mind a társadalomtudományi és mind az egészségtudományi aspektusok jelen vannak a kutatói tevékenységben. E két tudományterület ötvözésével, az egészségszociológia profilját kialakítva, segítségül hívva egy komplex társadalomtudományi modellel is alátámasztott, az egészségi állapot és önminősített jóllét mintázatát feltérképezzük a különböző társadalmi csoportokban. Célunk továbbá, hogy az egészség szociológiai vonatkozásait úgy tárjuk fel, hogy az életmód egészségmagatartásra gyakorolt hatásait vizsgáljuk. Új kutatási területként rajzolódik ki az egészségműveltség jellemzőinek feltárása.

Kulcsszavak: Tudományos tevékenység, kutatás, egészségszociológia

Habarics Béla

Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság tájegységvezetője

A természetvédelem helyzete Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében

Hazánk különleges környezeti adottságokkal rendelkezik, változatos növény- és állatvilág otthona. A pannon biogeográfiai régió részeként természeti örökségünk- az ország földrajzi fekvésének, életföldrajzi helyzetének és földtörténeti múltjának köszönhetően- még viszonylag gazdag. Szabolcs-Szatmár-Bereg megye bővelkedik természeti értékekben, védett területei szórta, kisebb-nagyobb egységeket alkotva helyezkednek el. A reliktummegőrző élőhelyek, a ritka, endemikus fajok a természeti örökségünk pótolhatatlan értékei, számos olyan különlegességgel, amelyek sem hazánk területén, sem az Európai Unióban máshol nem fordul elő. Az Alföld peremén kis léptékben ható tényezők által meghatározott életközösségek jöttek létre, ezek fragmentált helyzetük folytán igen sérülékenyek, a gyorsan változó környezeti viszonyok miatt elszegényedésük veszélye jelentős. A biológiai sokféleség fenntartása alapvetően fontos az emberi minőségi élet és egészséges környezet biztosítása érdekében is, ezért a természeti javaink védelme közös felelősségünk, hosszútávú megőrzésük csak együttműködéssel, kollektív felelősségvállalással lehetséges.

Kulcsszavak: természetvédelem, természeti örökség, megőrzés

Egészségtudományi Szekció

Helyszín: 4400 Nyíregyháza, Hősök tere 5. Megyeháza, Bessenyei Nagyterem

Elnök: Dr. Kósa Zsigmond János főiskolai tanár, DE Egészségügyi Kar

Társelnök: Jávorné Dr. Erdei Renáta főiskolai docens, DE Egészségügyi Kar

Társelnök: Dr. Sárvány Attila főiskolai tanár és oktatási dékánhelyettes, DE Egészségügyi Kar

- Nyitóelőadás:** Kutatások a gyermek egészségműveltség témakörében – az első németországi vizsgálat eredményei
Dr. Sántha Ágnes, Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem
- Multimodális kézhigiénés program bevezetésének kezdeti tapasztalatai a felső-Szabolcsi Kórházban
Dr. Kósa Zsigmond, DE Egészségügyi Kar
- Nyíregyháza Huszár- és Keleti lakótelepein élő nők egészségi állapota és családtervezési, gyermekvállalási szokásai
Jávorné Dr. Erdei Renáta, DE Egészségügyi Kar
- A rétközberencsi roma lakosság egészségmagatartása
Dr. Sárvány Attila, DE Egészségügyi Kar
- A szervezeti kultúra és a munkahelyi stressz vizsgálata ápolók körében, hatása a pályaelhagyásra és az önértékelésre
Ujváriné Dr. Siket Adrienn, DE Egészségügyi Kar
- A Sapientia EMTE Marosvásárhelyi Kar hallgatóinak mentális állapota és egészségmagatartása
Lukács-Márton Réka, Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem
- A magas kockázatú Humán papillómavírus genotípusok prevalenciájának vizsgálata Magyarországon
Gyulai Anikó, Fogarasi István András, Benczik Márta, Kocsis Adrienn Nikoletta, Moravcsik-Kornyicki Ágota, Kósa Zsigmond János, DE Egészségügyi Kar
- Egészségműveltség vizsgálata krónikus veseelégtelenségben szenvedő betegek körében
Barth Anita, DE Egészségügyi Kar
- Serdülők egészségmagatartásának nemzetközi vizsgálata
Szőnyi Krisztina, DE Egészségügyi Kar
- Dohányzás prevenció szakgimnáziumban tanuló fiatalok körében – Egy vizsgálat eredményei
Tuza Alexandra, DE Egészségügyi Kar

Az Egészségtudományi Szekció előadásainak absztrakjai

Dr. Sántha Ágnes

Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem

Kutatások a gyermek egészségműveltség témakörében – az első németországi vizsgálat eredményei

Németországban 2017-ben került sor az első gyermek egészségműveltség vizsgálatra. A HLS-EU kérdéssoraiból kiválasztott és adaptált kérdőívet 10-11 éves gyermekektől kérdeztük le hat szövetségi államban. Előadásom a vizsgálat fő eredményeit mutatja be. Kiemelkedik az országon belül a regionális különbségek hatása, melyet a származási család társadalmi-gazdasági helyzetének és az iskolai teljesítménynek a hatása követ. Ellenőrzés alatt tartva a többi társadalmi jellegű meghatározó tényezőt, önmagában az iskolatípus is felelős az iskolások egészségműveltségének különbségeiért, így a nyolcosztályos gimnázium tanulóinak a legnagyobb a műveltségük. A többi tényezőtől függetlenül hatása van a válaszadó nemének is: a lányok szignifikánsan magasabb pontszámot értek el a fiúknál. Várakozásainkkal ellentétben a családszerkezetnek, az anya iskolai végzettségének és a családban beszélt elsődleges nyelvnek nincs számottevő hatása az egészségműveltségre. Az egyszülős, a kevesebb kulturális tőkével rendelkező, valamint a bevándorló családok gyermekei ugyanolyan mértékben boldogulnak az egészséggel kapcsolatos információkkal, mint kedvezőbb társadalmi helyzetben levő társaik.

Kulcsszavak: egészségműveltség, HLS-EU, egyenlőtlenségek, társadalmi-gazdasági helyzet

Dr. Kósa Zsigmond

Debreceni Egyetem Egészségügyi Kar

Multimodális kézhigiénés program bevezetésének kezdeti tapasztalatai a Felső-Szabolcsi Kórházban

Bevezetés: az egészségügyi ellátással összefüggő fertőzések minden tizedik kórházban ápolt beteget érintenek, mely jelentős mértékben súlyosítja a beteg állapotát és jelentős többletköltséget okoznak. Ezen fertőzések 40%-a lenne megelőzhető a kézhigiénés szabályok betartásával. A WHO a betegellátás biztonságának javítása érdekében hirdette meg a „Ments életedet, moss kezet” programot, melynek alapja a multimodális kézhigiénés fejlesztési stratégia.

Adat és módszer: A Felső-Szabolcsi Kórházban az AITO-n, a Sebészeti és Belgyógyászati Osztályán kérdőíves adatfelvételt végeztünk az EFOP-1.8.0 projekt keretében készültkézhigiénés attitűdfelmérő és tudásfelmérő kérdőívek felhasználásával a WHO által ajánlott oktatási program előtt és után, valamint ezen időszakban az osztályokon a Hand in Scan rendszer eredményeit is elemeztük. Az elemzés során a gyakorisági mutatókat 95%-os MT-al

értékeljük, valamint az összefüggések elemzéséhez a Khi^2 próbát és a faktoranalízis módszereket alkalmaztuk.

Eredmények: Az EFOP-2.2.18 „Betegbiztonság növelését célzó komplex infrastrukturális fejlesztések az egészségügyi ellátórendszerben” pályázat keretében biztosítottuk minden betegellátási ponton a kézhigiéne feltételeit. 2019. évben valamennyi szervezeti egység részére elkülönített kézfertőtlenítőszer keret került meghatározásra A WHO által javasolt oktatási program, kiegészítve az oktatás előtti attitűd és tudásfelmérő kérdőívre adott nem megfelelő válaszok célirányos kiemelésével kedvező eredményekhez vezettek, melyek szignifikánsan igazolható változást mutattak.

Megbeszélés: A WHO multimodális stratégia bevezetése rövidtávon is kedvező eredményeket mutatott a folyamatindikátorok vonatkozásában. Az ajánlásoknak megfelelő gyakorisággal végzett fejlesztés bevezetésével jelentős eredményt lehet elérni mind a kézhigiéne compliance, valamint az MRK okozta fertőzések incidenciája növekvő tendenciájának mérséklésében.

Kulcsszavak: egészségügyi ellátással összefüggő fertőzések, multimodális stratégia, kézhigiéne attitűd

Jávorné Dr. Erdei Renáta

Debreceni Egyetem Egészségügyi Kar

Nyíregyháza Huszár – és Keleti lakótelepein élő roma nők egészségi állapota és családtervezési, gyermekvállalási szokásai

A WHO adatai szerint a roma népesség körében nagyobb arányban fordulnak elő betegségek, mint a többségi népesség körében, jellemzően magasabb a kettes típusú cukorbetegség, a koronáriás szívbetegség és az elhízás aránya a felnőtt lakosság körében, míg gyerekek esetében az alultápláltság és a tápanyaghiány nagyobb aránya a jellemző. Korábbi felmérések alapján elmondható, hogy Magyarországon a teleszerű körülmények között élő roma lakosok általában rosszabbnak ítélik meg egészségi állapotukat, mint a többségi társadalom, és kevésbé érzik azt, hogy tehetnek egészségi állapotuk javításáért.

A nyíregyházi roma lakótelepeken végzett kvantitatív és kvalitatív módszereket ötvöző kutatás egyik fő célja feltárni az itt élők szubjektív egészségi állapotát, egészségmagatartását. Előadásunkban bemutatjuk a keleti és huszár lakótelep női lakosságának vélt egészségi állapotát, szűrési hajlandóságát és családtervezési szokásait.

A vizsgált nők egészségmagatartása, preventív szemlélete, szűréseken való részvétele bizonyos esetekben rosszabb, mint férfi társaiké. Mammográfiás vizsgálaton a Nyíregyházán vizsgált lakótelepeken élők csupán 37,5%-a vett részt, citológiai vizsgálaton a 25-65 éves korcsoport közel 32%-a több, mint 3 éve, illetve 15,3%-ban soha nem vett részt.

A vizsgált mintába bekerültek egészségi állapotát jelentős mértékben befolyásolja a társadalmi-gazdasági helyzetükből adódó hátrány, melynek kezelése elengedhetetlen, továbbá kiemelt jelentőségű speciális, célzott egészségfejlesztési programok kidolgozása és megvalósítása.

Kulcsszavak: szubjektív egészségi állapot, nők, szűrés

Dr. Sárváry Attila

Debreceni Egyetem Egészségügyi Kar

A rétközberencsi roma lakosság egészségmagatartása

A kutatás célja a rétközberencsi felnőtt roma lakosság egészségmagatartásának felmérése volt. A felmérésben 120 hólabda módszerrel kiválasztott 18-65 év közötti roma nemzetiségű válaszadó vett részt. A kutatáshoz az Európai Lakossági Egészségfelmérés 2014-es kérdőívének kérdéseit használtuk kiegészítve saját kérdésekkel.

A rétközberencsi roma férfiak 16,4%-a, a nők 20%-a minősítette egészségi állapotát rossznak vagy nagyon rossznak. A leggyakoribb krónikus betegség a hipertónia volt (ffiak: 20%; nők: 23%). Vérnyomásmérésen a megkérdezettek 53%-a 12 hónapon belül, további 30%-a több, mint 1 éve, de 3 éven belül vett részt. Mammográfiás szűrővizsgálaton a 45-64 éves roma nők 22%-a több, mint 3 éve, további 52%-a soha nem vett részt, míg méhnyakszűrésen a 25-64 éves nők 39%-a több, mint 5 éve, a 27%-a soha nem vett részt. Az étel- és ital-fogyasztás tekintetében naponta vagy naponta többször fogyasztja kategóriában a cukros üdítőket (66%), a sós rágcsálnivalókat (39%) és az előrecsomagolt édességeket (32%) fogyasztották a legtöbben. A magasabb iskolai végzettséggel rendelkezők körében szignifikánsan gyakoribb volt a gyümölcs ($p=0,025$), illetve zöldségfogyasztás ($p=0,038$) az alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkezőkhöz képest. A férfiak 91%-a és nők 77%-a dohányzott a felmérés idején. A férfiak 43,6%-a, a nők 4,6%-a fogyasztott alkoholt a hét legalább 5-6 napján.

A helyi roma lakosság egészségi állapotának javítása a helyi önkormányzat, a romák képviselőinek és az egészségügyi alapellátásban dolgozó szakemberek bevonásával egy előre kidolgozott egészségfejlesztési terv alapján lehetséges.

Kulcsszavak: roma, egészségmagatartás, dohányzás, alkoholfogyasztás, táplálkozás

Ujváriné Dr. Siket Adrienn

Debreceni Egyetem Egészségügyi Kar

A szervezeti kultúra és a munkahelyi stressz vizsgálata ápolók körében, hatása a pályaelhagyásra és az önértékelésre

Cél: A vizsgálat célja a szervezeti kultúra felmérésén keresztül meghatározni annak a munkahelyi stresszben és a pályaelhagyásban betöltött szerepét.

Módszerek: a vizsgálat a Debreceni Egyetem (DE) Egészségi Karán, a DE Klinikai Központjaiban és a Felső szabolcsi Kórházban Kisvárdán vezető és beosztott ápolók megkérdezésével zajlott. 300 kérdőív került kiosztásra, eddig 265 került feldolgozásra. Szervezeti kultúrát, önértékelést, stresszt és belső kontrollt mértünk, valamint a következő évben pályán maradás szándékát. Az előzetes elemzések Pearson és Spearman korrelációval készültek.

Eredmények: A minta 86.7%-a volt női kolléga, átlag életkoruk 39.5 (SD 9.47) évnek adódott. Végzettség alapján 64.4% BSc szint alatti, BSc oklevéllel 29.6%, MSc végzettséget pedig 5.6% jelzett vissza. A szervezeti kultúra negatívan korrelált a munkahelyi stresszel, minél kedvezőbb volt a légkör, annál alacsonyabb volt a stressz ($r = -0.36$; $p < 0.001$). Minél kedvezőbb volt a szervezeti kultúra, annál magasabb volt a válaszadók önértékelése ($r = 0.37$; $p < 0.001$), és annál erősebb volt a belső kontroll érzetük is ($r = -0.38$; $p < 0.001$). A konfliktusos kommunikáció egyértelműen a pályaelhagyást erősítette ($r = -0.27$; $p < 0.001$), hasonlóan a stresszhez ($r = -0.13$; $p = 0.02$). Minél kedvezőbb volt a szervezeti kultúra, annál nagyobb volt a valószínűsége az 5 éves pályaképnek ($r = 0.29$; $p < 0.001$). A problémák közös megoldása egyértelműen a pályán maradást erősítette ($r = 0.27$; $p < 0.001$).

Következtetések: A vizsgálat szempontjából legfőbb mérés, a munkahelyi klíma, minden más változóval szignifikáns kapcsolatot mutatott. A munkahelyi klíma és a Rotter skála közötti negatív korreláció azt mutatta, hogy minél erősebb volt a válaszadók belső kontrollja, annál kedvezőbben alakult a munkahelyi légkör. Minél magasabb volt a válaszadók önbecsülése (Rosenberg skála), annál kedvezőbben alakult a munkahelyi légkör. Mindkét összefüggés azt mutatta, hogy erős, stabil személyiségjegyek pozitívan határozzák meg a munkahelyi légkör alakulását, és fordítva is, támogató munkahelyi klíma erősíti a személyes önbecsülést és a belső kontroll érzetét is. Vizsgálatunk eddigi fázisában igazoltuk, hogy a szervezeti kultúra közvetlen és közvetett módon a pályaelhagyás meghatározó tényezője. A szervezeti kultúra az egészségre is kihat (stressz), és befolyásolja az egyén önértékelését. Tekintettel a fentiekre, javasoljuk a szervezeti kultúra tudatos fejlesztését, mint a munkaerő megtartás kevésbé költséges, de hatékony módszerét.

Kulcsszavak: szervezeti kultúra, munkahelyi stressz, pályaelhagyás, önértékelés, munkaerő megtartás

Lukács-Márton Réka

Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem

A Sapientia EMTE Marosvásárhelyi Kar hallgatóinak mentális állapota és egészségmagatartása

Vizsgálatunk célpontjában a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem, hallgatóinak jólléte, pszicho-szociális jellemzői, mentális állapota és egészségmagatartása állt. Célunk ezen területek átfogó vizsgálata volt az érintett népességben, hangsúlyt fektetve a mentális állapot több dimenziójára. A pszichológiai változókat az egészségkárosító magatartásformák függvényében vizsgáltuk.

Módszerek: Vizsgálatunk eszköze egy standardizált kérdőív, melyet a 2018-2019-es tanév őszi félévében alkalmaztunk. A kérdőív szocio-demográfiai, egészséggel és egészségmagatartással kapcsolatos adatokra kérdezett rá. A kérdőív az következő standardizált kérdőíveket is magába foglalta: Önértékelési Kérdőív (RSESH), Életcél Kérdőív (Purpose in Life Test – PIL), Észlelt stressz-kérdőív (Perceived Stress Scale – PSS4), Lelki egészség (General Health Questionnaire, GHQ-12).

A vizsgálatban részt vett 206 hallgató, a Sapientia EMTE, marosvásárhelyi karáról.

Eredmények: Eredményeink azt mutatják, hogy az alacsony önértékelésű hallgatók gyakrabban fogyasztanak alkoholt, mint az egészséges önértékeléssel rendelkező társaik. Hasonló elrendeződést mutat az életcélok esetében is, azok a hallgatók fogyasztottak jelentősen több alkoholt, akiknek kevesebb életcéljuk volt vagy „egzisztenciális úr” volt az éppen rájuk jellemző állapot. A mentális egészség esetében is azok a hallgatók fogyasztottak több alkoholt, akik több pszichés problémával rendelkeztek, mint a társaik. Az alacsonyabb önértékeléssel rendelkező hallgatók gyakrabban fogyasztanak alkoholt a lerészegedésig, mint a normális önértékelést mutató társaik. A testedzés ez esetben is védő faktornak bizonyult az egészségmagatartás tekintetében, azok a hallgatók, akik aktívan sportolnak jobb mentális állapotnak és alacsonyabb stressz-szintnek örvendenek, mint a keveset sportoló társaik.

Kulcsszavak: egyetemi hallgatók, egészségi állapot, egészségmagatartás

Gyulai Anikó

Debreceni Egyetem Egészségügyi Kar

A magas kockázatú Humán papillómavírus genotípusok prevalenciájának vizsgálata Magyarországon

Magyarországon a méhnyakrák okozta halálozás nemzetközi összehasonlításban magas, a halálozás relatív kockázata kétszerese az Európai Unió 28 országa átlagának. Napjainkban, számos európai országban a méhnyakszűrés elsődleges eszköze a magas kockázatú humán papillomavírus (hr-HPV) kimutatása a 30 év feletti nők esetében, a hagyományos sejtkenetvételnél magasabb szenzitivitásának, az automatizálhatóságának és a ritkább szűrési intervallumának köszönhetően. A vizsgálatunk célja a magas rizikójú humán papillomavírus fertőzöttség prevalenciájának feltárása a 25-65 éves nők reprezentatív mintáján végzett vizsgálat keretében Magyarországon. A vizsgálat során a mintában (4000 fő) a HPV kimutatására irányuló mintavételre és molekuláris biológiai módszerekkel (PCR) történő vizsgálat kivitelezésére került sor. Eredményeink alapján megállapítottuk, hogy a magas kockázatú HPV genotípus prevalenciája 11.2% volt, a HPV prevalencia értéke az életkorral csökkent, a legmagasabb (19,4%), a 25-29 éves korcsoportban volt. A hazai magas kockázatú HPV prevalencia értékek részletes elemzése elősegítheti a nemzetközi ajánlásoknak megfelelő HPV alapú méhnyakszűrés bevezetésének az előkészítését Magyarországon is.

Kulcsszavak: Humán papillomavírus, méhnyakrák, szűrés

Barth Anita

Debreceni Egyetem Egészségügyi Kar

Egészségműveltség vizsgálata krónikus veseelégtelenségben szenvedő betegek körében

Bevezetés: Hazánkban kevés számú kutatás célozta meg a krónikus veseelégtelenségben szenvedő betegek egészségműveltségi szintjének vizsgálatát, ennek ismerete azonban kulcsfontosságú lehet a veseátültetéssel kapcsolatos, jól megtervezett és személyre szabott betegoktatás során.

Módszer: A vizsgálatunkban 226 vesebeteg vett részt (predializált, hasi és hemodialízis kezelésben részesülő egyaránt) a régióban található 8 dialízis központból. Kérdőívünk vizsgálja a betegek egészségműveltségi szintjét Newest Vital Sign (NVS) teszt alkalmazásával valamint méri az azt esetlegesen befolyásoló szocio-demográfiai, gazdasági, kulturális tényezők szerepét. Az NVS teszt alapján az egészségműveltségi szint befolyásoló tényezőit többváltozós logisztikus regresszió segítségével értékeltük.

Eredmények: Az NVS teszt alapján a felmérésben résztvevő betegek 63%-a megfelelő, 14%-a problémás, 23%-a pedig elégtelen egészségműveltségi szinttel rendelkezik. A felsőfokú iskolai végzettséggel rendelkező személyek körében magasabb (OR=4,16; p=0,019) eséllyel fordult elő megfelelő egészségműveltségű, mint az alacsony iskolai végzettségű személyek körében. Határérték szignifikancia figyelhető meg az életkor és az egészségműveltségi szint között (OR=0,98; p=0,058).

Következtetés: Az általunk vizsgált vesebetegek 37%-a nem megfelelő egészségműveltségi szinttel rendelkezik, melyet elsődlegesen az egyén iskolai végzettsége befolyásol.

Kulcsszavak: veseátültetés, egészségműveltség, krónikus veseelégtelenség

Szőnyi Krisztina

Debreceni Egyetem Egészségügyi Kar

Serdülők egészségmagatartásának nemzetközi vizsgálata

Bevezetés: A serdülőkor az egyik legmeghatározóbb életszakasz az egészségmagatartás szempontjából. Az egészségmagatartás feltérképezése elengedhetetlen a hatékony egészségnevelési és egészségfejlesztési stratégiák kialakításához és azok módszertani fejlesztéséhez.

Célkitűzés: Jelen kutatás célja felmérni egy hazai (Tiszafüred) és egy határon túli (Nagyvárad) intézményben az 5., 7., és 9. osztályos tanulók egészségmagatartását különös tekintettel az egészséges táplálkozásra és a fizikai aktivitásra.

Módszer: A vizsgálatban összesen 206 fő (Tiszafüred: 56,31%; Nagyvárad: 43,69%) vett részt. A kérdőív szocio-demográfiai adatokra, táplálkozási szokásokra, fizikai aktivitásra, vonatkozó kérdéseket egyaránt tartalmazott. A folytonos változók átlagos pontszámait közötti eltéréseket Kruskal-Wallis ANOVA-val, a kategorikus változók gyakoriságbeli eltéréseit pedig Chi-négyzet próbák segítségével értékeltük.

Eredmények: A tiszafüredi gimnázium tanulói (átlag: 3,95, szórás: 1,60) a nagyváradi gimnázium tanulóihoz (átlag: 3,32, szórás: 1,77) képest szignifikánsan gyakrabban ebédelnek rendszeresen ($p=0,013$). A tiszafüredi tanulók ritkábban fogyasztanak gyorséttermi ételeket ($p<0,001$), kávét ($p=0,003$), és energiatalt ($p<0,001$) a nagyváradi tanulókhöz képest. Ugyanakkor körükben gyakoribb a rostos üdítőital fogyasztása ($p<0,001$).

Következtetések: A nagyváradi gimnázium tanulói számára sürgető lenne az egészségmagatartás fejlesztését célzó intézkedések bevezetése

Kulcsszavak: serdülők, táplálkozási szokások, Nagyvárad, Tiszafüred

Tuza Alexandra

Debreceni Egyetem Egészségügyi Kar

Dohányzás prevenció szakgimnáziumban tanuló fiatalok körében – Egy vizsgálat eredményei

Bevezetés: A serdülőkorú dohányzási szokások feltérképezése elengedhetetlenek hatékony prevenció programok kifejlesztéséhez.

Célkitűzés: A vizsgálat célja felmérni a tanulók dohányzással kapcsolatos ismereteit, valamint feltérképezni az azt esetlegesen befolyásoló tényezőket. Továbbá szeretnénk volna felmérni a kortársoktatás hatékonyságát.

Anyag és módszer: Kérdőívünk a szocio-demográfiai kérdéseken túlmenően egy tudásszint felmérő tesztet is tartalmazott. A kérdőív kitöltését követően a tanulók dohányzás témakörben oktatásban részesültek. A kapott eredmények statisztikai összehasonlítása és az összefüggések feltárása Wilcoxon-féle előjeles rangpróbák és Mann-Whitney tesztek segítségével valósult meg.

Eredmények: A maximálisan elérhető 7 pontból a tanulók kortársoktatás előtti átlagpontszáma 4,35, míg azt követően 4,47 volt. A kapott átlagpontszámok között nem találtunk szignifikáns különbséget ($p=0,612$). Nem mutatható ki szignifikáns különbség az átlagos tudáspontszám valamint nem ($p=0,178$), a tanuló dohányzási szokása ($p=0,301$), a családban előforduló dohányzás ($p=0,106$), és a korábban a témával kapcsolatos informálódás ($p=0,216$) között.

Következtetések: A tanulók ismeretei a vizsgált témakörrel kapcsolatban hiányosak. Egy egyalkalmas oktatás azonban nem elegendő az ismeretek bővítéséhez.

Kulcsszavak: dohányzás, kortársoktatás, egészségnevelés, serdülők

Társadalomtudományi Szekció

Helyszín: 4400 Nyíregyháza, Hősök tere 5. Megyeháza,

Elnök: Dr. Kiss János főiskolai tanár, DE Egészségügyi Kar

Társelnök: Dr. Fábíán Gergely főiskolai tanár, DE Egészségügyi Kar

1. **Nyitóelőadás:** A Perényiek tudománypártoló és mecénási tevékenysége
Dancs György, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
2. A rendszerváltások hatása megyénk falvainak a lakosságára
Dr. Láczy Magdolna, DE Egészségügyi Kar
3. Lakások a város peremén
Dr. Szoboszlai Katalin, DE Egészségügyi Kar
4. A duális képzésről, eredmények és nehézségek
Dr. Kerülő Judit – Nyilas Orsolya, Nyíregyházi Egyetem
5. Influencerek hatása napjaink marketing folyamataira
Dr. Szabóné Dr. Berta Olga, Nyíregyházi Egyetem GTI
6. Preventív fogyasztóvédelem az idősakadémiákon
Bene Ágnes, DE Egészségügyi Kar
7. Fürdőfejlesztések hatása, keresleti – kínálati trendek alakulása
Lövei-Kalmár Katalin, DE Egészségügyi Kar
8. Praxisközösség, mint az egészségügyi szervezetfejlesztés modellje
Paulikné Varga Barbara, DE Egészségügyi Kar
9. Generációváltás a családi gazdaságokban
Kovács Éva Katalin, DE Gazdaságtudományi Kar
10. A fiatalok iskolai közegének drog-attitűdökre gyakorolt hatása
Horváth Cintia, DE Egészségügyi Kar

Az Társadalomtudományi Szekció előadásainak absztrakjai

Dancs György

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

A Perényiek tudománypártoló és mecénási tevékenysége

A Perényi család régi, nagy múltú család, amelynek birtokai voltak szerte Északkelet-Magyarországon. Első ismert ősük, Dobos János fia, Dobos Orbán volt, aki 1240-ben II. Andrástól kapta meg az Abaúj vármegyei Perén birtokot (régies nevén Prini), amelynek nevét fel is vette a család. Rendkívül sok jeles alakja volt a családnak, kikerült közülük nádor, országbíró, koronaőr, főajtónálló, főpohárnokmester, főasztalnokmester, katolikus püspökök, főrendiházi elnök, főispánok, székely grófok. A családnak három ágát különböztetik meg, amely Orbán három fiától vezethető le, a rihnói (krompachi, vagy karászi), a bárói (vagy nyalábvári) ág, a nádori (vagy terebesi) ág. Utóbbiak befolyása és birtokai messze felülmúlták a másik két ágét. A 15. században a legbefolyásosabb és leggazdagabb családokhoz sorolták őket. Az ő tulajdonuk volt Terebes, Sztropkó, Füzér, Újvár, Csorbakő, Sáros, Fülek vára a hozzájuk tartozó falvakkal. A bárói ág Ugocsa vármegyében kapott jelentős birtokokat, 1405-ben került a kezükre a királyházi Nyaláb vár és hozzá tartozó uradalom. Előadásommal szeretném bemutatni a Perényiek, elsősorban a bárói (nyalábvári) ág tudományosságát pártoló és mecénási tevékenységét, amely meghatározó volt egész Magyarország, de különösen Északkelet–Magyarország társadalmi, kulturális és gazdasági életében.

Kulcsszavak: mecénás tevékenység, tudománypártolás, fejlődés

Dr. Láczy Magdolna

Debreceni Egyetem Egészségügyi Kar

A rendszerváltások hatása megyénk falvainak a lakosságára

Megyénk falvai az elmúlt évszázadban kezdődően sorozatos változásokat éltek át. Első a Tisza szabályozásával elindított környezetváltozás, ami a futóhomok és a belvíz harcával folytatódott, és a gazdálkodási feltételeket változtatta meg. A másik a trianoni traumát követő határmentiség okozta átrendeződések, a harmadik a II. világháborút követő új politikai rendszerek hatása volt. A negyedik a 1989-ben induló rendszerváltozás, és napjainkra a gazdálkodásra, a társadalmi viszonyokra olyan hatást gyakorolt, amely számos kedvezőtlen helyzetet teremtett. A falvakban lezajló társadalmi-gazdasági folyamatokat konkrét esetek elemzésével kívánom bemutatni, amelyekben az örökölt formákat az újként megismertekkel ötvözve sajátos, e tájra, gazdaságra, itt élő társadalmi csoportokra jellemző alkalmazkodási minták, leszakadások fedezhetőek fel. A rendszerváltáskor a jelentős korábbi helyi vezetők hatalma öröklődött, napjainkban a gyermekeiknél ez koncentráltabb, de a tőkefajtáik, vállalt feladataik változtak. Feltételezzük, hogy ezzel egy időben a beszűkülő társadalmi mobilitás oka a szegénység, ami a lakosság nagy részét negatívan érinti.

Kulcsszavak: rendszerváltások, határmentiség, társadalmi mobilizáció, helyi elit, hátrányos helyzet

Dr. Szoboszlai Katalin

Debreceni Egyetem Egészségügyi Kar

Lakások a város peremén

A roma lakótelepek életminőségét vizsgáló kutatásból a lakhatási helyzet értékelésére vállalkozom a rendelkezésre álló adatok alapján az előadásban. A Huszár telep és a Keleti lakótelep elkülönülten, a város két, egymástól távol levő részén található, mégis sok tekintetben hasonlóságot mutat a lakásállományt, a lakások állapotát, a lakókörnyezetet és a lakosok lakhatási minőségét tekintve. A lakhatási szegénység tapintható a vizsgált roma telepeken, amit a lakóépületek és lakások karbantartásának több évtizedes hiánya, a lakókörnyezet ártalmi és a nehezen megfizethető lakhatási költségek jellemeznek. Az előadásban kitérek mindezek ismertetésére.

Kulcsszavak: lakhatás, romatelep, lakhatási minőség, lakhatási szegénység

Dr. Kerülő Judit – Nyilas Orsolya

Nyíregyházi Egyetem

A duális képzésről, eredmények és nehézségek

2018 decemberében a duális képzések magyarországi helyzetével kapcsolatban folytattunk kutatást abból a célból, hogy megismerjük a felsőoktatási intézmények tapasztalatait, jó gyakorlatát és azonosítsuk azokat a problémákat, amelyekkel 2015-től a duális képzések elindítása óta találkoztak a képzést megvalósító intézmények. Annak ellenére, hogy egyetemi kiadványokban, rendezvényeken, nyílt napokon, továbbá az Oktatási Hivatal saját honlapján bőven ellátja információkkal az érdeklődőket, gyakran tapasztalhatók téves ismeretek, félelmek az új képzési formával szemben. A duális képzés – minden aggodalom ellenére - számtalan olyan problémára kínál megoldást, ami a felsőoktatással kapcsolatban megfogalmazódik, például, hogy a képzések túl elméletiek, nem az életre készítik fel, nem veszik figyelembe a szakma, a végzetek leendő munkahelyeinek igényeit stb.

A kutatásban nyolc felsőoktatási intézmény vett részt. Interjúkat készítettünk a felsőoktatási intézmények duális képzésekért felelős oktatóival, egy, a képzések szervezését végző külső cég vezetőjével és három olyan cég munkatársaival, ahol a duális képzések indítása óta van hallgató. Előadásunkban a vizsgálat tapasztalatait elemezzük, bemutatjuk, milyen előnyöket fogalmaztak meg a képzés szereplői és arra is választ adunk, hogy melyek azok a nehézségek, amelyekkel meg kell küzdeniük az intézményeknek, hallgatóknak.

Eredményeinket jól hasznosíthatják a duális képzést folytató, az azt tervező felsőoktatási intézmények és a munkahelyeken a hallgatókkal foglalkozó szakemberek is.

Kulcsszavak: duális képzés, gyakorlat orientált képzés, felsőoktatás

Dr. Szabóné Dr. Berta Olga

Nyíregyházi Egyetem GTI

Influencerek hatása napjaink marketing folyamataira

Új fogalmakkal találkozunk napjainkban a közösségi médiához kapcsolódóan az élet számos területén. Az influencer olyan ember, aki a különböző közösségi média felületen több tíz- vagy százezres, (sőt akár milliós) aktív feliratkozói vagy követői táborral rendelkezik, ennek segítségével hat, illetve gyakorol befolyást mások döntéseire. Ugyanakkor egy komoly követőtáborral rendelkező influencer jelentős marketingértékkel bírhat és befolyásolhatja a követőit és azok döntéseit. Ezt ismerték fel a marketinges döntéshozók, akik egyre növekvő szerepet szánnak a vállalkozás marketingfolyamataiban a közösségi médiának és annak szereplőinek.

Cikkünkben ezen folyamatokat vizsgáljuk, ismertetjük egy új, kérdőíves kutatás metodikáját és bemutatjuk a kutatás fő témaköreit, a vizsgálat módszerét és a mintavétel módját. Vizsgáljuk a döntéshozatali folyamatokat, reményeink szerint választ kaphatunk arra, hogy milyen hatással van a különböző generációk döntéshozatali folyamataira a közösségi média, különös tekintettel az influencerekre, emellett a különböző korosztályokra milyen befolyása van a közösségi médiának és ténylegesen a döntéshozatalnál van-e hatása ezeknek a digitális forrásoknak.

Kulcsszavak: közösségi média, digitalizáció, marketing kutatás, kérdőív, mintavétel

Bene Ágnes

Debreceni Egyetem Egészségügyi Kar

Preventív fogyasztóvédelem az idősakadémiákon

Az utóbbi időben a folyton változó piaci körülmények között a fogyasztóvédelemben a problémamegoldás mellett, a prevencióra, a problémák megelőzésére is egyre nagyobb hangsúlyt fektetnek.

Az idős fogyasztók kiszolgáltatottabbak aktív társaiknál, és sokszor csak későn reagálnak az őket ért sérelmekre.

Az előadásban három eltérő forgatókönyvet követő preventív fogyasztóvédelmi programot mutatok be, amelyeket sikerrel alkalmaznak az ország idősakadémiáin, a felsőoktatási intézményekhez kapcsolódó idősoktatási platformokon.

Az egyik módszer a vásárlói tudatosság fokozását célozza (Nyugdíjas Egyetem / Pataky Enikő: Fogyasztóvédelem időskorban - tudatos vásárlás időskorban). A másik módszer a meggyőzési technikák leleplezésén keresztül a meggyőzési tudatosság fejlesztésére törekszik (Kelet-Magyarországi Szépkorúak Akadémiája / Bene Ágnes, Balázs Katalin: Komplex fogyasztóvédelmi program időseknek). A harmadik, a „klasszikus” fogyasztóvédelem jegyében a konkrét információk és esettanulmányok átadását valósítja meg (Harmadik.Kor Egyeteme / Török Zoltán: A fogyasztóvédelem aktuális kérdései).

Kulcsszavak: idős, fogyasztóvédelem, preventív, fogyasztói tudatosság, idősakadémia

AZ EFOP-3.6.1-16-2016-00022 „DEBRECEN VENTURE CATAPULT PROGRAM”
PÁLYÁZATI TÁMOGATÁSÁVAL VALÓSUL MEG.

Lövei-Kalmár Katalin

Debreceni Egyetem Egészségügyi Kar

Fürdőfejlesztések hatása, keresleti – kínálati trendek alakulása

Az ezredfordulót követően a Széchenyi Terv Turizmusfejlesztési Programjának kiemelt területe volt az egészségturizmus. Több tervezési időszakban nagy értékű fürdőfejlesztések valósultak meg mind mennyiségben mind minőségben, elsősorban pedig a szezonális csökkenés csökkentésére. A kínálat bővülésével párhuzamosan a kereslet, vagyis a vendégforgalom terén és árbevételben is tapasztalható a szinte példátlan növekedés. Jelen tanulmányban a KSH adatbázisában elérhető adatok alapján elemzem ezt a változást és vizsgálom időbeli, minőségbeli, valamint területi összefüggéseit.

Kulcsszavak: fürdők vendégforgalma, fürdőtípusok, keresleti trendek, fürdőgyógyászat finanszírozása

Paulikné Varga Barbara

Debreceni Egyetem Egészségügyi Kar

Praxisközösség, mint az egészségügyi szervezetfejlesztés modellje

A Három generációval az egészségért pályázat eredményhirdetését követően 81 új praxisközösség kezdte meg a munkáját. Az eddig működő praxisközösségekkel együtt már közel 1,2 millió lakos egészségi állapotáért vállalnak közszolgálatot.

A svájci hozzájárulásból finanszírozott Alapellátás-fejlesztési Modellprogram lényege az alapellátás szolgáltatásainak bővítése, prevenció, népegészségügyi szolgáltatások hatékonyabb működtetése, a háziorvosi praxisok együttműködésének elősegítése, valamint az egészségügyre fordított források hatékonysága emelése. A szakemberek erőforrásainak bővítésével és új szakemberek bevonásával bővíthetők a helyben elérhető szolgáltatások. Az előadás célja a praxisközösségek szervezeti felépítésének elemzése, valamint a praxisok együttműködésének fejlesztési lehetőségei és kockázatai.

Kulcsszavak: egészségügy, praxisközösség, szervezet

Kovács Éva Katalin

Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Kar

Generációváltás a családi gazdaságokban

Napjainkban megfigyelhető, hogy egyre inkább gondot okoz a családi tulajdonú cégeknél az utódlás kérdése. A legtöbb vállalkozás már az első generációt sem éli túl. Magyarországon az egyik legjelentősebb arányban a mezőgazdaságban vannak jelen a családi vállalkozások. Ennek oka az lehet, hogy a legkézenfekvőbb munkaerőt maguk a családtagok jelentik a gazdálkodók számára. Az esetek többségében a „munkába való bevonás” már gyermek korban megkezdődik. Azonban ez nem jelenti automatikusan azt, hogy az utódlás biztosítva van. Az tapasztalható, hogy a fiatalok többsége egyre érdektelenebb a mezőgazdasággal szemben. Tovább súlyosbítja a helyzetet az elöregedő társadalom megléte is, amely hatalmas veszélyforrás a generációváltásban. Ezenfelül számos tényező befolyásolja a sikeres generációváltást. Mindez nagyfokú tervezést és tudatosságot igényel a gazdálkodók részéről. Ehhez viszont elengedhetetlen, hogy az alapítók megfelelő adaptációs képességgel bírjanak, nyitottak legyenek és pozitívan álljanak hozzá a változásokhoz.

Kulcsszavak: családi gazdaság, generációváltás, problémák, utódlás

„EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA ÚNKP-19-3
KÓDSZÁMÚ ÚJ NEMZETI KIVÁLÓSÁG PROGRAMJÁNAK TÁMOGATÁSÁVAL
KÉSZÜLT”

Horváth Cintia

Debreceni Egyetem Egészségügyi Kar

A fiatalok iskolai közegének drog-attitűdökre gyakorolt hatása

Úgy vélem, hogy a drogfogyasztás napjainkban aktuális témaként van jelen a fiatalok életében, fontosnak tartom ezt vizsgálni. A téma különlegessége és sokrétősége miatt előadásom központjába a fiatalok rizikómagatartását befolyásoló iskolai közeg tényezőit mutatom be. Az iskola a szocializációs folyamat második legeredményesebb komponense. Az iskoláknak nagy szerepük van a serdülők egészségmagatartásának kialakításában, a felnőttként kiépítsék a megfelelő életminőségüket. Előadásomban a Nyíregyházán tanuló diákok (kizárólag szakközépiskola és szakgimnázium) körében készült kérdőíves lekérdés eredményeit szemléltetem, összesen 107 fő. A kutatás legfontosabb eszköze a Serge Moscovici (1988) szociális reprezentáció elméletén alapuló, Abric (1993) által kidolgozott asszociatív kérdéssor volt. Az asszociációs szavak szemléletessé teszik a vizsgált személyek ingerhívó „drogozás” kifejezéssel kapcsolatos implicit attitűdjeit.

Kulcsszavak: iskola, attitűd, drogozás, rizikómagatartás

Interdiszciplináris Szekció

Helyszín: 4400 Nyíregyháza, Hősök tere 5. Megyeháza,

Elnök: Dr. Takács Péter főiskolai tanár, DE Egészségügyi Kar

Társelnök: Dr. Huszti Éva főiskolai docens, DE Egészségügyi Kar

1. **Nyitóelőadás:** Az internet és a közösségi oldalak veszélyei, a megelőzés lehetőségei az általános és középiskolások körében
Tanyiné Dr. Kocsis Anikó, Nyíregyházi Egyetem
2. Multihalmazok fogalmi megközelítése
Dr. Takács Péter, DE Egészségügyi Kar
3. Kerettantervi előírások alkalmazhatósága
Dr. Pintér-Keresztes Ildikó, Nyíregyházi Egyetem
4. Sport és prevenció. A sport egészség-érték megőrző potenciálja a személyre szabott gyógyításban
Dr. Petrika Erzsébet, DE Egészségügyi Kar
5. A bizonytalanságkezelés néhány matematikai eszközéről
Dr. Csajbók Zoltán Ernő, DE Egészségügyi Kar
6. Liofilizált termékek nedvességfelvételének vizsgálata
Dr. habil Antal Tamás, Varga Nikolett MSc, Nyíregyházi Egyetem
7. **Cseh és szlovák piac matrachasználati szokásai**
Dr. Varga Levente – Dr. Takács Péter, DE Egészségügyi Kar
8. IKT eszközök hatása a 8-12 korú gyerekek következtető képességére, logikus gondolkodására
Nagy Roland, Nyíregyházi Egyetem
9. Social work and health status of migrants and refugees
Anioke Blessing Nkiruka, DE Egészségügyi Kar

Az Interdiszciplináris Szekció előadásainak absztrakjai

Tanyiné Dr. Kocsis Anikó

Nyíregyházi Egyetem

Az internet és a közösségi oldalak veszélyei, a megelőzés lehetőségei az általános és középiskolások körében

Az Interneten fellelhető információk keresése, vagy egyéb online tevékenység közben néha elfelejtkezünk arról, hogy ez a csodálatos eszköz veszélyeket is rejt magában. Különösen igaz ez a gyerekekre, az általános és középiskolás tanulókra, akik még nem rendelkeznek kellő rutinnal az információk szűrését illetően.

Az előadás áttekinti azokat a felületeket, amelyek kockázati tényezőt jelenthetnek, beleértve a közösségi oldalakat.

A veszélyek ismertetése után az előadás szól a szülők és pedagógusok felelősségéről, a különböző biztonsági intézkedések lehetőségeiről, a szűrőprogramokról.

Végezetül megmutatja, melyek azok a szervezetek, amelyekhez probléma esetén (pl. internetes zaklatás) fordulhatunk.

Kulcsszavak: internetbiztonság, közösségi oldalak, internetes zaklatás, szűrőszoftverek

Dr. Takács Péter

Debreceni Egyetem Egészségügyi Kar

Multihalmazok fogalmi megközelítése

A multihalmazokkal sok esetben találkozhatunk a matematika és a számítástudomány alkalmazási területein. A gyakorlati tapasztalatok alapján több kutató azonban úgy véli, hogy a multihalmazok biztos elméleti megalapozottsága még hiányos, nem teljes. Az előadás első lépésben arra vállalkozik, hogy áttekintse azoknak a fogalmi megközelítéseknek egy részét (multiset, multinumber, G. P. Monro, D. E. Knuth, J. L. Hickman), amelyek alapul szolgáltak a ma gyakorlatban alkalmazott multihalmaz fogalom kialakulásához. Ezen szemléletmódok egyfajta közös filozófiai alapját a józanész realizmusa (common-sense realizmus) jelentheti. Az előadás továbbiakban a témakörhöz kapcsolódóan értelmezhető relációkkal és műveletekkel foglalkozik – szemléletes példákon keresztül bemutatva a multihalmazok alkalmazásának lehetőségeit a szociológia, az egészségügy keretein belül.

Kulcsszavak: multihalmazok, relációk, műveletek, common-sense realizmus

Dr. Pintér-Keresztes Ildikó

Nyíregyházi Egyetem

Kerettantervi előírások alkalmazhatósága

Az előadás témája a hatályban lévő Nemzeti alaptantervet alapul vevő, az alsó tagozat számára készített ének-zene kerettantervek összehasonlítása. Az előadás érinti a Nemzeti alaptanterv felépítését és tartalmát, különös tekintettel a Művészetek műveltségi terület, azon belül pedig az ének-zene tantárggyal kapcsolatos alapelvekre, célokra, fejlesztési feladatokra és közműveltségi tartalmakra. Az ének-zene fejlesztési feladatai mentén kidolgozott kerettantervek több ponton különböznek egymástól. Az összehasonlítás kezdő pedagógusok számára is segítséget kíván nyújtani intézményük helyi tantervének, továbbá saját tanmeneteiknek az összeállításához. A kerettantervek ilyen irányú vizsgálata jelen esetben két ének-zene tankönyv és a hozzájuk tartozó tanári kézikönyv megírása kapcsán nyert jelentőséget.

Kulcsszavak: Nemzeti alaptanterv, kerettanterv, ének-zene, tankönyv

Dr. Petrika Erzsébet

Debreceni Egyetem Egészségügyi Kar

Sport és prevenció. A sport egészség-érték megőrző potenciálja a személyre szabott gyógyításban

A mai medicina egyik fejlődő, ígéretes ága a személyre szabott orvoslás. Az előadó azt igyekszik nyomon követni - a hallgatósággal közösen -, hogyan jelenik meg és hogyan változik a sport mint prevenció eszköz szerepe ebben a dinamikusan fejlődő gyógyítás irányzatban.

Az új trend paradigmaváltás az egészségügyben, amely a betegség helyett a beteg egyént helyezi a gyógyítás középpontjába, a genetikai heterogenitás egyéni sajátosságait is figyelembe véve. Legfőbb módszere a korai diagnosztikára alapozott, hatékony prevenció.

Hol van a sport mint egészségmegőrző prevenció módszer helye, szerepe a jövő hatékonyabb, értékörzőbb gyógyítási trendjében, a személyre szabott orvoslásban? A sport mely formái alkalmasak erre? Kitől kérhető egészség-szakmai segítség az egészségmegőrző sportoláshoz? Az előadás ezekre a kérdésekre keresi a válaszokat.

Kulcsszavak: sport, egészség-érték, prevenció, adjuváns terápiás hatás, személyre szabott orvoslás

Dr. Csajbók Zoltán Ernő

Debreceni Egyetem Egészségügyi Kar

A bizonytalanságkezelés néhány matematikai eszközéről

A bizonytalanságnak számos megjelenési formája van, és különösen fontos figyelembe venni az orvosi adatok kiértékelése során.

Előadásomban a bizonytalanságkezelés következő matematikai eszközeit mutatom be:

- valószínűségszámítás,
- fuzzy halmazelmélet,
- közelítő halmazelmélet (rough set theory).

Röviden utalok rá, hogy milyen jellegű bizonytalanságok kezelésére alkalmasak ezek az elméletek. Ismertem a matematikai hátterüket is.

Kulcsszavak: bizonytalanság, valószínűségszámítás, fuzzy halmazelmélet, közelítő halmazelmélet

Dr. habil Antal Tamás, Varga Nikolett MSc

Nyíregyházi Egyetem

Liofilizált termékek nedvességfelvételének vizsgálata

A fagyasztva szárított élelmiszerek intenzív higroszkópos anyagoknak számítanak, elsősorban a dehidrálni eljárásból adódóan. Ez azt jelenti, hogy a liofilizált termék rövid idő alatt nedvességet vesz fel a környezetből és elveszíti a ropogós, és a törékeny állagát (fogyasztói igény). Az élelmiszeripari vállalat számára igazi kihívást jelent, hogy a szárítóból kikerülő készterméket a lehető legrövidebb idő alatt becsomagolják. Az egyik lehetséges megoldás a nedvességfelvétel minimalizálására a csomagolótér páratartalmának csökkentése. Laboratóriumi körülmények között 20 és 35%-os páratartalom mellett szárítószekrényben vizsgáltuk a szárított gyümölcsök és zöldségek nedvességfelvételét. Meghatároztuk organoleptikus elemzéssel azt az időpontot, amikor a szárítmány elveszítette kemény, törékeny állagát. Másféleképpen kifejezve felállítottunk egy visszanedvesedési rangsort tízféle gyümölcs és zöldségféle esetében. A kutatási eredményeink hasznosak azon ipari szereplők részére, akik fagyasztva szárított növényi anyagok tartósításával foglalkoznak. A cél, hogy a liofilizált termék az általunk meghatározott visszanedvesedési határidő előtt a csomagolásba kerüljön.

Kulcsszavak: liofilizálás, gyümölcs, zöldség, páratartalom, vízfelvétel

Dr. Varga Levente – Dr. Takács Péter

Debreceni Egyetem Egészségügyi Kar

Cseh és szlovák piac matrachasználati szokásai

2019 nyarán piaci megbízás alapján kérdezőbiztosok segítségével 2x500 főnyire tervezett mintán Csehországban és Szlovákiában végeztünk megkérdezést, az alvási, matrachasználati és matracs vásárlási szokásokat felmérendő. A fő kutatási célkitűzések:

- a matrac és ágytípus, és az alvás után jelentkező fájdalom összefüggésének megállapítása.
- a konkurens márkák ismertségének meghatározása.
- az anyagi háttér és a matraca közötti összefüggésének meghatározása.

A kérdőívek cseh és szlovák nyelvűek voltak, azonos kérdéssorrenddel. Leggyakrabban skálás kérdéstípust alkalmaztunk.

A legfontosabb eredményeink: önbevallás alapján mindkét minta válaszadói átlagosan 7,4 órát alszanak naponta. A jó alvás feltételei közül a legfontosabbnak a jó matracos, a kényelmes párnát, a tiszta ágyneműt és a megfelelő hőmérsékletet tartják. Az ébredés utáni fájdalom jelenléte szempontjából a fej-, a hát-, és a derékfájás a legjellemzőbb. Mindkét országban a matracos ágyak vannak többségben; Csehországban 76%-ot meghaladó arányban, Szlovákiában 57%-ot meghaladó arányban. A matracos keménysége hasonló eloszlást mutat a két országban, a legritkább a kemény matrac, leggyakoribb a félkemény, és a keménynél gyakoribb a puha.

Kulcsszavak: matrachasználat, matracs vásárlás, alvásminőség

Nagy Roland

Nyíregyházi Egyetem

IKT eszközök hatása a 8-12 korú gyerekek következtető képességére, logikus gondolkodására

Egy könnyen kezelhető webes játékon keresztül végeztünk méréseket közel 400 gyermek bevonásával. Robotika szakkörökön, illetve táborokban vehettek részt az oktatásom alatt, ahol kiemelten használok azokat a speciális módszereket illetve eszközöket, amelyeket kidolgoztam a foglalkozásokra. A speciális feladatmegoldásokon keresztül elért fejlődést egy sajátos teszt alapú programmal mérem. A programban részt vett gyerekek a foglalkozások elején és végén két hasonló játékos felmérést tölthettek ki, melynek eredményét a háttérben egy-egy párosösszehasonlítási mátrix formájában tároltuk és elemeztük. Ezen eredmények konzisztencia hányadosát vetettük össze. Ezzel az volt a célom, hogy a gyerekek fejlődésének eredményességét tudjam mérni, és módszereimet tovább tudjam fejleszteni. A döntésemelvényben és döntéstámogatásban közismert és használatos módszerekkel, pontosabban az AHP módszertan konzisztencia mérő eljárásával kíséreltük meg kimutatni az IKT eszközök használatának pozitív hatásait a következtető gondolkodásmód kialakítására ezzel elősegítve a programozás oktatás módszertanának hatékonyságát.

Kulcsszavak: oktatás, robotika, eredményes készségfejlesztés, logikus gondolkodás

Anioke Blessing Nkiruka

Debreceni Egyetem Egészségügyi Kar

Social work and health status of migrants and refugees

This special issue of *Advances in Social Work* focuses on current challenges and best practices with migrants and refugees, in an increasingly difficult global context. Over the past decade, forced migration and displacement reached record numbers, while complex geopolitical, economic, and environmental factors contributed to escalating current challenges. International human rights and migration laws provide a framework too narrow and too limited for these recent developments. Migrants face physical, emotional, psychological, mental and social challenges. Political pressure and a growing identity crisis add to the xenophobia and climate of fear, in which security has in some cases become the primary rationale underpinning rapidly changing migration policies. Social work as a profession – in education and practice – has an important (if largely unfulfilled) role to play in advancing the human rights of migrants and refugees. In this commentary, we outline the macro contexts that shape social work practice with migrants and refugees, highlighting the great potential for social work to do much more to advance the rights and interests of those fleeing conflict, economic or natural disasters, or other upheavals.

Keywords: social work, migrants, refugees, future directions, human rights.